

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce **Ing. L. H.**, zast. Mgr. Petrem Hasalou, advokátem se sídlem AK Radniční 13, Šumperk, proti žalovanému **Krajskému úřadu Olomouckého kraje**, Jeremenkova 40a, Olomouc, zast. JUDr. Petrem Ritterem, advokátem AK Olomouc, Riegrova 12, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 5. 2003, č. j. 58 Ca 11/2003 – 15,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **ne příznává.**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím Okresního úřadu Šumperk ze dne 4. 6. 2002 zn. DOPR. 1792/02/P536Bi byl Ing. L. H. (dále žalobce) uznán vinným přestupkem proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu podle § 22 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích, kterého se dopustil dne 3. 4. 2002 tím, že v obci B., okres Š., při řízení osobního vozidla značky Škoda 125 L registrační značky xx nesprávným couváním vjel do křižovatky, kde došlo ke střetu s osobním vozidlem značky Škoda 105 L registrační značky xx, které řídil M. S., čímž porušil ust. § 24 odst. 2 a3 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, za tento přestupek mu podle § 11 odst. 1 písm. b) a § 22 odst. 2 zákona o přestupcích byla uložena pokuta ve výši 1000 Kč a podle § 79 odst. 1 zákona o přestupcích mu byla uložena povinnost úhrady nákladů řízení ve výši 500 Kč. Proti tomuto

rozhodnutí podal žalobce odvolání, o němž rozhodl Krajský úřad Olomouckého kraje (dále žalovaný) dne 1. 8. 2002, č. j. ODSH 1490/02-Hr tak, že podání žalobce zamítl a napadené rozhodnutí Okresního úřadu v Šumperku v plném rozsahu potvrdil. Žalovaný dospěl k závěru, že žalovaný, jako řidič, porušil ust. § 24 odst. 2 a 3 zákona č. 361/2000 Sb.

Žalobu žalobce podanou proti rozhodnutí žalovaného Krajský soud v Ostravě (dále krajský soud) zamítl rozsudkem ze dne 14. 5. 2003, č. j. 58 Ca 11/2003 – 15 a žalobci uložil povinnost zaplatit žalovanému k rukám jeho zástupce na nákladech řízení 4802 Kč do tří dnů od doručení rozhodnutí.

Proti rozsudku krajského soudu podal včas a v celém rozsahu kasační stížnost žalobce a uplatnil v ní důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. a), b), d) zákona č. 150/2002 Sb. Namítal, že správní orgány nevyložily správně pravidlo o couvání v křižovatce, když žalobce přijížděl ze směru, jemuž měl druhý účastník nehody dát přednost, což neučinil a do křižovatky vjel rychlostí nepřiměřenou povinnosti dát přednost v jízdě a také, že situaci a okolnosti v místě nehody nevyžadovaly zabezpečení couvání způsobitou a poučenou osobou, když přes plot domu č. p. 405 byl do křižovatky dostatečný výhled pro vyjetí i couvání, což z důkazů správními úřady provedenými vyplývalo, ač tyto ve svém skutkovém zjištění dovodily opak. Posledním argumentem se krajský soud vůbec nezabýval a v odůvodnění se žalobními námitkami proti napadeným rozhodnutím náležitě nevypořádal. Žalobce označil výklad ust. § 2 písm. l), q), § 22 odst. 2, 3, § 24 zák. č. 361/2000 Sb. za revoluční. Podle něj ve všech autoškolách je doposud přednost v jízdě vyučována tak, že řidič musí dát přednost v jízdě i takovému vozidlu, které jede pozpátku (couvá), což vyplývá z § 2 písm. q) a § 22 odst. 2 zákona č. 361/2000 Sb., neboť couvání je také jízdou a řidič má povinnost dát přednost vozidlu, a to bez ohledu na způsob jeho jízdy. Stěžovatel má s tímto zkušenosti již od účinnosti vyhlášky č. 99/89 Sb. jejíž ustanovení o couvání je téměř totožné se zákonem č. 361/2000 Sb. Řidič, který couvá, pak může spoléhat na to, že jeho vozidlo má v jízdě přednost. Řidič při couvání nesmí ohrozit ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích, tedy způsobit jim nějaké nebezpečí, avšak omezit v jízdě je může, tzn. jim překážet. V dané situaci měl žalobce náležitý rozhled, aby nezpůsobil nikomu nebezpečí (např. najetím do jedoucího či stojícího vozidla) a tyto okolnosti nevyžadovaly ve smyslu § 24 odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb. zajištění couvání třetí osobou. Jedinou příčinou nehody bylo porušení § 22 odst. 2 zák. č. 361/2000 Sb. druhým účastníkem nehody, který nedal přednost v jízdě tím, že podle místních podmínek nesnížil podstatně svou rychlost, resp. ve smyslu § 2 písm. q) zák. č. 361/2000 Sb. pokračoval v jízdě do křižovatky, takže řidič mající přednost v jízdě musel náhle změnit rychlost jízdy (zastavit), a při této nepřiměřené rychlosti se nestihl vozidlu stěžovatele vyhnout, ač to prostorové podmínky umožňovaly. Z ust. § 22 odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb. také vyplývá, že řidič nesmí vjet do křižovatky, nedovoluje-li mu situace pokračovat v jízdě křižovatkou a toto ustanovení druhý účastník nehody rovněž porušil. Žalobce ve chvíli, kdy do křižovatky bezpečnou krokovou rychlostí vjížděl, v jízdě pokračovat mohl, neboť v té chvíli ještě druhý účastník nehody nevjel do křižovatky a nevytvořil tak překážku v jízdě stěžovatele. Výklad provedený krajským soudem považuje žalobce za extenzivní, který porušuje podstatu pravidel přednosti v jízdě a ve svém důsledku je nezákonnou aplikací právní normy a rozhodnutí tak trpí vadou. Žalobce při couvání splnil své zákonné povinnosti a při veškeré možné vynaložitelné opatrnosti postupoval tak, aby nikoho neohrozil, sledoval jak směr přednosti v jízdě zprava, tak druhý směr, v němž mu účastníci provozu měli dát přednost v jízdě, avšak druhý účastník dopravní nehody svou zákonnou povinnost nesplnil, když jeho vozidlu přednost nedal. Krajský soud ve svém rozsudku fakticky dovodil, že pro couvání nelze použít analogie legis dle § 24 odst. 1 zák. č. 361/2000 Sb., tedy že pro couvání se neuplatní ustanovení o jízdě

křižovatkou, a tedy pravidlo o přednosti v jízdě. To by znamenalo, že při couvání se neuplatní pravidla o jízdě křižovatkou a že couvající řidič tak není povinen dát přednost v jízdě, respektovat dopravní značky upravující hlavní a vedlejší komunikace, zastavit na hranici křižovatky, nedovoluje-li to situace apod. a jedná se o zcela nepřipustný výklad. S ohledem na systematické zařazení couvání do § 24 zák. č. 361/2000 Sb., je nutné vztáhnout aplikovatelnost pravidel o jízdě křižovatkou i na couvání v neřízené křižovatce. Ještě absurdnější by byl výklad, že couvání vůbec není jízdou, protože tak by na účastníka provozu, řídicího couvající vozidlo, nebylo možno pohlížet jako na řidiče a značná část zákona č. 361/2000 Sb. by se na něj při couvání přestala vztahovat. Byl-li krajský soud veden úvahou, že při couvání se vozidlo zařazuje do pravého jízdního pruhu v němž se pohybuje druhý účastník, a tedy jede vlastně proti němu, a je na tomto úkonu něco nesprávného či nepatřičného, lze argumentovat, že zákon jízdu vpřed a vzad nijak zvlášť neupravuje a kupříkladu při najíždění na hlavní komunikaci z vedlejší odbočováním vpravo, je nutné dát přednost nejen zleva předjíždějícím vozidlům, ale i vozidlům přijíždějícím zprava, byť v pruhu, který užívají vozidla jedoucí po hlavní komunikaci a přijíždějící vozidla v levém pruhu, ač na první pohled se může zdát, že takovéto předjíždějící vozidlo nemá v zařazovacím pruhu co dělat a jede nesprávně. Povinnost dát přednost vozidlu je tak povinností absolutní, bez ohledu na to, zda přijíždějící vozidlo jede vpřed nebo vzad. Této povinnosti odpovídá právo takového vozidla své přednosti využít jak v jízdě vpřed, tak vzad a druhý účastník musí takovouto jízdu umožnit, proto stěžovatel mohl na takovéto právo spoléhat a v křižovatce couvat. Nejel-li by druhý účastník nehody nepřiměřenou rychlostí, mohl jak tento účastník tak stěžovatel nehodě zabránit. Krajský soud se v odůvodnění vůbec nezabýval námitkou stěžovatele týkající se odůvodnění obou rozhodnutí správních úřadů, která byla naprosto nedostatečná pro tak právně neobvyklý a převratný výklad zákona č. 361/2000 Sb., když teprve z vyjádření žalovaného k žalobě bylo možno vyčíst, jaké právní úvahy vedly správní úřady k vytykaným rozhodnutím. Rozhodnutí krajského soudu je tak nezákonné a nesprávně posuzující zásadní právní otázky, jakož i je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť soud se v rozhodnutí nevypořádal se žalobou beze zbytku a část žalobních námitek vůči správním rozhodnutím zcela opominul, zejména rozpor skutkových zjištění správních úřadů s provedenými důkazy, čímž dle § 2 zák. č. 150/2002 Sb. neposkytl ochranu veřejnému subjektivnímu právu žalobce. Domáhal se proto zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení a s ohledem na povahu případu, žádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti považuje podanou kasační stížnosti za nedůvodnou. Pokud žalobce tvrdí, že „v dané situaci měl stěžovatel náležitý rozhled, aby nezpůsobil nikomu nebezpečí“ a tyto okolnosti nevyžadovaly zajištění couvání třetí osobou (§ 24 odst. 3 zák. č. 361/2000 Sb.), tak žalovaný poukázal na protokol o podání vysvětlení (č. l. 4 spisu č. j. ORSU - 338/DN-ZOU-2002), v němž žalobce připouští na str. 2, že „přijíždějící vozidlo jsem nemohl možná vidět přes roh domu č. p. 405“. Sám přiznával, že vozidlo vůbec neviděl. Taktéž druhý účastník dopravní nehody ve své výpovědi (č. l. 5 spisu č. j. ORSU- 338/DN-ZOU-2002) uvádí, „že je výhled snížen rohem domu a oplocením“. Tvrzení stěžovatele, že při jízdě kontroloval všechny možné úhly vidění je v rozporu s realitou, neboť nelze všechny úhly vidění kontrolovat ve stejnou dobu. Taktéž zdůvodnění, že nebylo zapotřebí zabezpečit couvání třetí osobou, neboť to nebylo poprvé co takto couval, nemá oporu v zákoně č. 361/2000 Sb. Tvrzení žalobce, že jedinou příčinou nehody je nepřiměřená rychlost druhého účastníka nehody, nemá oporu v provedeném šetření, kdy ani jeden z účastníků nehody nebyl schopen přibližně odhadnout rychlost jízdy druhého. Z toho lze usoudit, že žalobce termín „nepřiměřená rychlost“ druhého účastníka uvádí účelově, neboť nepřiměřeně se mohl pohybovat hypoteticky on. Taktéž tvrzení, že „do křižovatky vjížděl

bezpečnou krokovou rychlostí a mohl pokračovat, neboť v té chvíli ještě druhý účastník nehody nejel do křižovatky“, nemá oporu v provedeném šetření orgánů Policie České republiky a dle názoru správního orgánu II. stupně jsou tato tvrzení účelová. Tvrzení žalobce, že splnil své zákonné povinnosti a při veškeré možné opatrnosti postupoval tak, aby nikoho neohrozil, jsou vyvrácena protokolem o nehodě v silničním provozu, plánkem místa dopravní nehody, fotodokumentací, protokoly o podání vysvětlení účastníků nehody, úředními záznamy policistů a vytěžením přítomných svědků. Žalovaný je toho názoru, že je spolehlivě prokázáno, že žalobce porušil ust. § 24 odst. 2 a 3 zák. č. 361/2000 Sb. Krajský soud se řádně zabýval námitkami žalobce a pokud tvrdí, že teprve z vyjádření žalovaného v žalobě bylo možno vyčíst jaké právní úvahy vedly správní úřady k rozhodnutí, pak to svědčí spíše o tom, že žalovaný a právní zástupce žalovaného (správně žalobce a zástupce žalobce) si řádně neprostudovali spisový materiál.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu na základě podané kasační stížnosti žalobcem v rozsahu a důvodů žalobcem v kasační stížnosti uplatněných, když vady řízení před krajským soudem, resp. správním orgánem uváděné v § 109 odst. 2 a 3 zák. č. 150/2002 Sb. (dále s. ř. s.), nebyly shledány, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Žalobcem tvrzený důvod kasační stížnosti spočívající v tom, že rozhodnutí žalovaného i správního orgánu I. stupně jsou nepřezkoumatelná pro nedostatek důvodů, nebyl prokázán. Rozhodnutí Okresního úřadu Šumperk ze dne 4. 6. 2002 zn. DOPR.1792/02/P536Bi obsahuje podrobný skutkový děj i to, v čem je spatřován na straně žalobce přestupek proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu podle § 22 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích se závěrem, že žalobce porušil ust. § 24 odst. 2 a 3 zák. č. 361/2000 Sb. Rovněž rozhodnutí žalovaného je dostatečně a výstižným způsobem odůvodněno jak po stránce skutkové tak po stránce právní. Krajský soud v napadeném rozsudku se zabýval námitkami uvedenými v žalobě žalobce proti rozhodnutí žalovaného, tedy že věc po právní stránce byla nesprávně posouzena a že zjištění skutkového stavu je nedostačující k žalovaným učiněnému posouzení věci. Na základě provedeného dokazování dospěl krajský soud k závěru, že žalovaný i správní orgán I. stupně zjistily úplný skutkový stav. Ačkoliv krajský soud oproti žalovanému a správnímu orgánu I. stupně dospěl k závěru, že žalovaný (správně žalobce) v dané situaci přednost neměl, kvalifikoval zaviněné jednání žalobce jako přestupek podle § 22 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích, tedy dle stejného ustanovení jako žalovaný. Se závěrem krajského soudu o tom, že správní orgány zjistily řádně skutkový stav pro rozhodnutí o tom, zda se žalobce dopustil přestupku či nikoliv a v kladném případě jakou výši pokuty mu lze uložit, Nejvyšší správní soud souhlasí. Právní závěry správních orgánů nejsou v rozporu se zjištěným skutkovým stavem. Žalobce dne 4. 4. 2002 podal vysvětlení na Policii České republiky, Okresním ředitelstvím, Dopravním inspektorátem v Šumperku a mimo jiné tam uvedl: „dále si myslím, že řidič (tím myslel dalšího účastníka nehody) jel dosti rychle, avšak rychlost nedokážu odhadnout“. V protokolu o ústním jednání na Okresním úřadu Šumperk, referát dopravy dne 4. 6. 2002 žalobce setrval na své výpovědi ze dne 4. 4. 2002 a dále uvedl, že „... pan S. jel podstatně rychleji než udávaných 20 km/hodin (já jsem v době střetu viděl jen něco se mihnout)...“. Další účastník nehody M. S. dne 4. 4. 2002 v protokolu o podání vysvětlení mimo jiné uvedl: „jel jsem rychlostí kolem 20km/h, neviděl jsem přijíždět z této pozemní komunikace žádné vozidlo a pomalou jízdou jsem započal vjíždět do uvedené křižovatky, kterou jsem chtěl projíždět v přímém směru“. Rychlost vozidel, která se střetla a která byla řízená účastníky dopravní nehody dne 3. 4. 2002, t. j. žalobcem a M. S., v době střetu nebyla zjištěna. Tvrzení žalobce, že druhý účastník dopravní nehody M. S. v době střetu jel nepřiměřenou rychlostí, nebylo prokázáno. Pro posouzení skutkové podstaty dopravního

přestupku, kterého se dopustil žalobce, je bez významu, zda se dopravního přestupku dopustil i další účastník dopravní nehody (Boh.A 10717/33). Podstatným a rozhodujícím v této právní věci je, zda se žalobce dopustil přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu v daném případě podle § 22 odst. 1 písm. f) zák. č. 200/1990 Sb., o přestupcích, konkrétně porušením ust. § 24 odst. 2 a 3 zák. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Podle citovaných ustanovení při couvání řidič nesmí ohrozit ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. Vyžadují-li to okolnosti, zejména nedostatečný rozhled, musí řidič zajisti bezpečné otáčení nebo couvání pomocí způsobilé a náležitě poučené osoby.

Při posuzování, zda se žalobce dopustil přestupku, vycházel žalovaný (i správní orgán I. stupně) a krajský soud z tohoto skutkového stavu, který žalobce nepochybnil (avšak zpochybnil jeho právní hodnocení): dne 3. 4. 2002 kolem 15:50 hodin řídil žalobce osobní automobil Škoda 125L registrační značky xxx v obci B., okres Š. S tímto automobilem couval z ulice Příční do ulice Krátké. Křižovatka těchto ulic ve tvaru T (ulice Příční ústí do ulice Krátké) nebyla rozlišena dopravním značením. Ve stejnou dobu řídil M. S. osobní automobil Škoda 105L registrační značky xxx a jel s ním v B. po ulici K. ve směru ke křižovatce ulic K. a P., přičemž ulice P. se nacházela vpravo ve směru jeho jízdy. Ke střetu obou vozidel došlo v křižovatce. Postavení automobilů po nehodě zůstalo, podle obou účastníků nehody, stejně a zachycuje ho plánek dopravní nehody, který je obsahem spisu Policie České republiky, Okresního ředitelství DI - dopravní nehody Šumperk, č. j. ORSU-338/DN-ZOU-2002, stejně tak jako fotografie zachycující postavení obou automobilů po nehodě.

Žalobce žalovanému i krajskému soudu vytyká, že z uvedeného skutkového stavu vyvodil nesprávný právní závěr, že (žalobce) porušil ust. § 24 odst. 2 a 3 zák. č. 361/2000 Sb. a tím se dopustil přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu dle § 22 odst. 1 písm. f) zákona o přestupcích. Žalobce má za to, že při couvání v obci B. z ulice P. na ulici Krátkou, tedy v křižovatce těchto ulic nerozlišené dopravními značkami, přijížděl do křižovatky zprava ve směru jízdy dalšího účastníka dopravní nehody M.S., a že tedy měl přednost v jízdě před vozidlem řízeným M. S., přičemž M. S. pravidlo o přednosti v jízdě automobilu přijíždějícímu zprava, nedodržel. Toto přesvědčení žalobce však není v souladu se zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích.

Zákon č. 361/2000 Sb. (dále „zákon“) upravuje práva a povinnosti účastníků provozu na pozemních komunikacích podle zvláštního právního předpisu, pravidla provozu na pozemních komunikacích... V části první, hlavě II, dílu 3 upravuje pravidla provozu na pozemních komunikacích, v oddílu 1 jízdu vozidly a v §§ 13 – 24 jízdu ve zvláštních případech. V § 22 upravuje jízdu křižovatkou a z tohoto ustanovení, jeho odstavce druhého, vyvozuje žalobce svou přednost v jízdě při couvání z ulice Příční do ulice Krátké, tedy do křižovatky těchto ulic neoznačených dopravními značkami, do níž couval vpravo ve směru jízdy řidiče M. S. V § 24 upravuje citovaný zákon otáčení a couvání. V odstavci druhém stanoví, že při couvání řidič nesmí ohrozit ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích. Pro účely tohoto zákona nesmět ohrozit znamená povinnost řidiče počínat si tak, aby jinému účastníku provozu na pozemních komunikacích nevzniklo žádné nebezpečí (§ 2 písm. l) zákona). Protože žalobce do křižovatky couval, nelze jeho jízdu couváním posuzovat pravidly stanovenými zákonem v § 22, ale pravidly stanovenými zákonem v § 24, a to v odstavcích druhém až čtvrtém. Při couvání do křižovatky neměl žalobce přednost v jízdě, ale naopak nesměl ohrozit ostatní (tzn. všechny) účastníky provozu na pozemních komunikacích, tedy ani vozidlo řízené řidičem M. S. přijíždějící po ulici Krátké ke křižovatce ulic P. a K. Pravidla provozu na pozemních komunikacích tedy žalobce při couvání nedodržel, ačkoliv je tato povinnost stanovena v § 4 písm. b) cit. zákona. Dalšího účastníka

silničního provozu M. S. ohrozil. Pokud žalobce namítá, že jel jen velmi pomalou rychlostí při couvání do křižovatky, pak to zřejmě na situaci na vozovce nestačilo, neboť přijíždějící vozidlo řízené M. S. neviděl a jak sám připustil, přijíždějící vozidlo nemohl možná vidět přes roh domu č. p. xx, který se nachází vpravo (ve směru jeho jízdy couváním). I když dále žalobce v protokolu o podání vysvětlení dne 4. 4. 2002 před Policií České republiky, dopravní inspektorátem v Šumperku prohlásil, že to nebylo poprvé, co takto vyjížděl a že dle jeho úsudku nebylo zapotřebí zabezpečit couvání na ulici K. pomocí způsobilé a náležitě poučené osoby, pak se jeví, že jeho spoléhání se na to, že nikoho neohrozí při couvání, se nenaplnilo. V obydlené části obce zastavěné domy nelze vyloučit pohyb osob, automobilů ve vozovce. Neměl-li žalobce dostatečný rozhled při couvání pro polohu domu č. pxx, bylo jeho povinností zajistit couvání do křižovatky pomocí způsobilé a náležitě poučené osoby. Žalobce tak skutečně porušil i ust. § 24 odst. 3 zákona, protože přes nedostatečný rozhled si nezajistil couvání pomocí způsobilé a náležitě poučené osoby.

Závěry krajského soudu jsou zcela správné, Nejvyšší správní soud s nimi souhlasí a kasační stížnost žalobce jako nedůvodnou podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

V řízení o kasační stížnosti měl úspěch žalovaný a měl by proto právo na náhradu nákladů řízení podle ust. § 60 odst. 1 za použití ust. § 120 s. ř. s. Protože však žalovanému v tomto stádiu řízení žádné náklady nevznikly, rozhodl Nejvyšší správní soud tak, jak je ve výroku tohoto rozsudku uvedeno.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. 7. 2004

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu